

הַלְבוֹת פֶּסַח סִימָן תַּמ תַּמָּא

ביאורים ומוספים

וכשזמן איסור השהיית החמץ במקומו של המפקיד קודם לזה שבמקומו של הנפקד, כגון שהמפקיד נמצא בארץ ישראל והנפקד בארצות הברית, כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ז סי' כה אות ב) שמוסכם על רוב הפוסקים שכשיש הפרש בזמנים בין מקום החמץ למקום בעליו, הזמן הקובע הוא לפי מקום הבעלים [רק שיש שמהמירים שאם הזמן במקום החמץ קודם לכך יש לחוש גם לזמן זה], ולכן חייב הנפקד למכור את החמץ [או לבערו] אם לא הספיק למיכרו קודם זמן איסורו בהתאם לזמן שבמקומו של המפקיד, וכפי שמבואר בשו"ע לקמן (סי' תמג סי"ב) שחובת הנפקד למכור ולבער חמץ שהמפקיד עובר עליו, היא גם כשהנפקד עצמו אינו עובר עליו.

24) וכשזמן איסור השהיית החמץ במקום שבו נמצא הנפקד הוא קודם לזה שבמקומו של המפקיד, כגון שהנפקד נמצא בארץ ישראל והמפקיד בארצות הברית, כתב בשו"ת מנחת יצחק (שם) שאם הנפקד קיבל אחריות על החמץ, דאי שהוא חייב לבער את החמץ בהתאם למקומו, כיון שגם הוא עובר עליו מחמת אחריותו. אמנם, כשהנפקד לא קיבל אחריות ואינו עובר על חמץ זה משום 'בל יראה', צ"ע אם יש לו רשות למכור את החמץ בהתאם לזמן שבמקומו, שכיון שלמפקיד יש עדיין זמן רב שבו הוא יכול למכור את חמצו, שמה הוא מקפיד שהנפקד לא ימכרו, מחמת שסבור המפקיד שהוא יכול להשיג עליו מחיר יותר טוב ובדו' [אך דאי שהנפקד יכול למכור סמוך לזמן האיסור של המפקיד, אף שבזמן זה כבר אסור החמץ בהנאה במקומו של הנפקד, כיון שאינו עובר שום איסור בכך]. וסיים, שלפי הנהוג היום שמוכרים לנכרי את החמץ רק לימי הפסח ואחר כך הוא מחזיר את כל החמץ, בודאי שאין קפידא של המפקיד שלא ימכרו, ויכול הנפקד למכור אף זמן רב קודם זמן האיסור שבמקומו של המפקיד.

[ביה"ל ד"ה עובר עליו]

אינו עובר עליו מן התורה עין שאינו מזה לא קביטו ולא ברשותו של בעל החמץ²⁵.

25) החזו"א כתב (א"ח סי' קיח ס"ק ד), שהמניח חמצו בבית חבירו שלא ברשותו עובר על איסור 'בל יראה' מן התורה, וביאר בדעת הרא"ש, שאין כוונתו שכל מפקד עובר על 'בל יראה' מחמת שהנפקד משאיל לו את רשותו, אלא שכל מקום שבו מונח חמצו של אדם נקרא 'גבולו' לענין איסור 'בל יראה', כי עכשיו הוא משתמש במקום לצורכו, ולכן עובר על הכתוב 'ולא יראה לך חמץ וגו' בכל גבולך'. והוא הדין במי שמניח חמצו בבית חבירו שלא ברשותו, שהרי הוא משתמש באותו מקום לצורכו ונחשב 'גבולו' לענין איסור 'בל יראה'.

[משנ"ב ס"ק טו]

מיהו, אם יודע שהעצמים יחזרו וינקתהו ב'אותו יום גופא, יש להקל ד'די בקפידת פלי²⁰.

20) אך אם הנכרי הניח אצלו את החמץ לשעה מועטת, כתב לקמן (סי' תמג ס"ק ו) לענין נכרי שהניח חמץ אצל ישראל סמוך לחשיכה של היום האחרון, שאין צריך אפילו בפניו בל, כיון שבשעה מועטת אין לחוש שהישראל ישכח ויבא לאוכלו. ועל כל פנים גם במקום שמותר שיהיה חמץ של נכרי בבית ישראל ללא מחיצה, כתב לעיל (סי' שמג ס"ק ד) לענין מי שבביתו יש חמץ של נכרי לצורך רפואת תינוק, שאסור לישראל ליגע בחמץ בפסח מחשש שיבא לאוכלו.

[משנ"ב ס"ק יז]

רוצה לומר, שלא יאכלו יתרו על השלקין²¹.

21) ואפילו אם השולחן גדול, כתב החיי אדם (כלל קכ ס"ד) שאסור, שלא פלוג רבנן בתקנתם בין שולחן גדול לשולחן קטן.

[משנ"ב ס"ק יח]

והחוק סדבר שלא יתקרב פרוז אקד של העכו"ם בשל ישקאל²².

22) ומטעם זה, הנוסע במטוס או ברכבת בימי הפסח, והרגילות היא שכל הנוסעים אוכלים באותו זמן, דעת הגר"ב שטרן (נטעני גבריאל פסח ח"א פניו ס"ח) שאסור ליהודי לאכול את מזונו בזמן שהנכרי אוכל חמץ. ואף אם אוכלים הם בשני שולחנות נפרדים, מ"מ אם השולחנות מאד מאד קרובים זה לזה, צריך הוא לחכות עד שיגמור הנכרי את אכילתו [ובנטעני גבריאל שם מפקפק אם יש להחמיר גם בשולחנות נפרדים].

[משנ"ב ס"ק כ]

עובר עליו אף המפקיד²³, בן צריך לומר, שהנפקד גם כן עובר אף שאינו של²⁴.

23) ומי שנגזל ממנו חמץ, כתב בשו"ת נדע ביהודה (מהדו"ק א"ח סי' ב) שהנגזל אינו עובר על 'בל יראה', כיון שהחמץ אינו ברשותו ואינו באחריותו, שהריהו ברשות הגולן ובאחריותו, ורק במפקיד חמץ אצל חבירו פסק השו"ע שעובר על 'בל יראה', משום שהנפקד משאיל את מקום החמץ למפקיד ומחשב שהחמץ ברשותו. מאידך, החזו"א כתב (א"ח סי' קיח ס"ק ד) שהנגזל עובר על 'בל יראה' אף שאין החמץ מונח במקום ששייך לו או מושאל לו, כיון שלמעשה החמץ הוא שלו [וראה מה שהבאנו להלן (ביה"ל ד"ה עובר עליו) בשם החזו"א].

הלכות פסח סימן תמ תמא

באר הגולה יב

ד הרשקא דחמץ
ח אר דשם רבנו
ינה ורואיש
והרמב"ם בפרק ד
* (ב) סוכה
בדברי שברי סב
בספיק א שאם גמל
עליו הנפקד אחריות
דעובר עליו ותב
לכמה וכן ספק
הכית, עין שם א טשנה פסחים ל' וקאוקאפא אלקא דרבא גון לא, הנשכח הפוקס

להוציא, אף-על-פי שהישאל רואה חמץ של אינו יהודי (טו) אין בכך פלוגה, ואכל אסור (יז) להעלותו עמו על (י) השלחן (יח) ואפלו בהפסק מפה: ד הישראל שהפקיד חמצו אצל ישראל חברו או אצל האינו יהודי, (יט) אף-על-פי שקבל עליו הנפקד אחריות, (כ) *עובר עליו (ס) [ס] * (אף) המפקיד:

תמא דיני מי שהלה על חמץ, ובו ב' סעיפים:

א *אינו יהודי שהלה לישראל על חמצו *ומשקנו (ב) בידו ואמר לה (ט) מעקשו יהא שולף

באר היטב

דיבער אותו אם אינו מחיב לשלם לא"י. ואין לטרם לעשות מחצה בחתום, ע"ש: (י) השלחן. ואם אין הישראל אוכל, מטר להניח לא"י לאכל על שלחנו, רק שנגזר נפה השלחן אחיכ, מ"א: (ס) אף המפקיד. עין ח"י ובתשובת חכם צבי סימן קלט ובתשובת פנים מאירות סימן מו: (כ) בידו, ואם הקנהו מעקשו לאינו יהודי בקנה או אגב קרקע, אף-על-פי שלא מסרו לו עד אחר פסח, אם אינו באחריות הישאל שרי, ע"ש: (כ) מעקשו. ואם לא הלהו רק שאיל אם לא אעשה דבר פלוני יהא החמץ שלו מעקשו אסור. דהיל אסמכתא נולדעת הרב"ד אין דין אסמכתא בא"י. דע, דאם חסר א' מאלו הכבות אסור, גרוש, שצטר לכל בר ישראל להניח מאותו חמץ אע"פ שהוא קני א"י. ונ"ע אי לא א"ל מעקשו אם מחיב לפדותו מן הא"י ולבערו דא"כ פורע חוב מאסורי הנאה, מ"א, וחי' פתב, דראוי להתקמר לפדותו, ע"ש ואם הוא עונן קני הישראל רק ששעבוד לא"י, פשיטא דאסור לתנו לו:

שערי תשובה

דכל שאינו בתורת פקדון לא חליטין האמי לטביל כונה פמי"ש דשם הנשקא, דאף אם אינו כביתו ביון שהוא בעיר, כמו במפקיד מן, וכיום שאינו בא לביתו האמת יכפה עליו קלי כיון דאיא בחמשה, ע"ש: [ס] אף המפקיד. עכ"ל. ועין בשאנ"ח א"ת סימן סה שהא"י קצתן זה ודעתו שאין האחריות שקבל עליו הנפקד כצדל את המפקיד מלעבר כב"י כון שעקר חסותו שלו, ועין בש"ח ממ"א ח"ב סימן קס, ועין ב"ש"ח ב"ח אגרות סימן לט, באיש כל'צל שמכר בפסח מ"ש חמץ בתורתו של פסח הודע הדבר וברו, ותקונים שהיו מבי"ש לחקר מה היה וקצתו עד ע"ס הפסח לשנה שאמרת, ותפ"ש לשאל אף להתנהג: ותנת מן הדין היו צ"כ"ס לקפ"ל במקום מדין שתיי אין לך משור טענה גדול מזה והכל קצתו עליו להגיד, אף לפי שנתחלה הדבר שנמשך עד קדם פסח, נש לבצא פתגם לערב קום פסח מבי"ש אחר תרבה ולמכרו ביתו לא"י חוץ דקמי אסור שבו, ואז לשיחור והתנו אחר הפסח טה"י שרי קדיו חמץ שצבר עליו הפסח שנתערב, ואז קנה משים כבשול אסור כיון שאינו נהנה כעת מחבטול שהרי מטרב ע"מ לכבד חוץ מדמי אסור, וכן אין חשש שיחור ומכרנו לישראל דבכס גופה שום אדם לא יקנה משהו ואחר הפסח אם יתור ויקנה כולו אין בכך פלוגה כיון כל פירוכה חמץ שצבר עליו הפסח שצטר אף באכילה, וכן לוח קנה לנעת השור לצרכו כ"ל לכתחלה, ואם

א"א, שאין לו י"ש כ"כ, יערכו רוב וישחור והנהו כן הא"י אחר הפסח מטר להודיע עליו עד ל' לאכל האסור שרי, ע"ש. והנה בכל חמץ שצבר עליו הפסח יש מקום להוציא פתגם זה, אף אם נעשה בן מיד אחר הפסח מה גרתי פנה, ואם לפי שיחור לקטתו בשער הולל כיון שהוא דבר שפכל השנה אין דין ספגרים כבד למכר כולו צנרף השליש וחזור ולקנותו וקנה כצ"ג חקונה כמסע"ג, ואם נסדר פנים לקונה שחור לו כדי להפקיע האסור ויקנה משהו פשיטא שאין זה דין מרי"ט, והצדקה גלויה וקבורה לכל היא, וכן קשה לעשות תקנה זאת: ואם נאמר שישנה עד ע"פ שורה העולם בכך להכיר ולחזור ולקנות, פשיטא דאסור לשהותו וכן מבי"ה, דאמי ל"ד פתלה, אף בכ"ג וו שארע נכר כן מעצמו ששמשך עד יום א' ויום א' קום פסח שפיר דמי לצשות כן

משנה ברורה

להקל דרי בכפית פליטה: ג (טו) אין בכך פלוגה. דשולף אי אתה רואה, אכל אפה רואה של אחרים, ולשמה יבוא לאכלו ליא למחש (כמו שחששו במפקד בידו, והצדקהו משהו זה לעשות מחצה), דהא החמץ הוא פסח יד העכו"ם (ז) והוא מושמרו: (יז) להעלותו עמו. רוצה לומר, שלא יאכלו (ז) וידו, ויאפלו השלחן⁽¹⁾, שמה יתערב חמץ במאכלו של ישראל: (יח) ואפלו בהפסק מפה. ואף-על-פי (כ) דאם אסור אוכל בשר ואסור אוכל חלב על שלחן אחר שרי אם מפה מפסקת, חמץ שאני שהוא במשהו, ודחוק הדבר שלא יתערב פרוז אסור של העכו"ם בשל ישראל ואסור⁽²⁾. והסכימו האחרונים (ג) דאפלו אם אין לו הברות עם עכו"ם זה, דאין לחש שמה ישכח ויאכל מתמצו, גם כן אסור, ומשעם הנזכר לעיל, שמה מתערב פרוז חמץ מעצמו במאכלו של ישראל. וכל זה, שאוכלים בשעה אחת, (ל) אכל בשעה שאינו אוכל, מטר לו להניח לעכו"ם לאכל על שלחנו, (לכ) רק שיתרה הישראל לנכות השלחן ולתדוהו נפה אחר אכילת העכו"ם, שלא ישארו שם פרוזין מתמצו, וכן צריך לנהר פשולף העכו"ם מביחו, שיטל כל חמצו ולא ישמיר ממנו מאומה: ד (יט) אף-על-פי שקבל עליו וכו'. שהרי מקום מכל מקום גוף הקמון הוא שלו, (לו) ולא אסור לעיל בסעיף א דקבלת אחריות נחשב בשלו אלא לענין זה דעל-ידי קבלת אחריות יש לו שכיחות ונכות בגנה אף-על-גב שאינו שלו בעצם, ומשים זכות זה חובה רחמנא בבעור, אכל בהפנה, היכי שהדבר הוא שלו רק שאחר קבל עליו אחריות, פנה אין סברא לומר דהחמץ נקבע מרשותו על-ידי קבלת אחריות של אחר: (כ) עובר עליו אף המפקיד⁽³⁾. פן צריך לומר, דהנפקד גם-כן עובר (לז) אף שאינו שלו⁽⁴⁾. דהא קבל עליו אחריות ויש לו שכיחות בגנה, ובהיא דלעיל קצ"ח א וכו"ל. ואם אין המפקיד בביחו כיצד יעשה הנפקד בערב-פסח, ותפ"א לקמן סימן תמג, עין שם:

באר הלכה

פן בש"ס אלא בחמץ של הקדש, ומשהו דהקדש חמירא דאית פה מעילה וכלי עלמא זדורי בה, ולא-כן פסח גזי שאינו אלא חמירא בעלמא, כן פתב רבנו מנחם, וכן הסכים במאמר-הודעי, שלא כר"א מנחם שרצה להקל פנה, עין שם: * עובר עליו אף המפקיד. עין משנה ברורה. ורוא"ש פתב עוד: ואף-על-גב דהחייב בחיכוס, פנין והשאל לו הנפקד ביתו לשימור ממנו דמפקיד, קרינן בה 'בחיכוס' דמפקיד, עד כאן. והוציא מזה הגר"ז בשלחן-ערוף שלו, דאם הניח אדם חמצו ברשות חברו שלא מדעתו, שלא השאל לו מקום כחצרו להניח שם חמצו, אינו עובר עליו מן התורה כיון שאינו מנח לא בביחו ולא ברשותו של פצל החמץ⁽⁵⁾, אלא שמדברי סופרים חייב לכבדו. ועין שם בקנ"ג אחרון שמפסק שם על דבר הש"י שמוקח משהו בהסך מדעתו, ועין בפרי"מגדים במלשכות-הנח סיף-קטן ד שאין דעתו פן, וכן במקור-חיים סעיף-קטן ה גס"כ מוצד כש"ו, וצריך עיון:

* ומשקנו בידו, עין משנה ברורה לענין אם הקנו בקנה, פתבנו להקל בשם כמה אחרונים וכתבו שיש מי שמחמיר, והוא בפרי"מגדים, וחסש לדעת רמ"א חשן-משפט סימן רו סעיף יד דמעקשו לא מטל אסמכתא בלי בית-דין חשוב אלא-אי-כן הנה פסח יד ומעקשו, ויכמו שפכת חמץ ע"י-קטן יח, עין שם. ותקמט

א (א) מעקשו יהא שולף. רצה לומר, דאמר לה (ב) קני לך מעקשו אם וכו', ולא בתורת שעבוד למשכון בעלמא:

שער הציצין

(ז) אחרונים. וכל זה באין העכו"ם עבדו, דבעבדו שמונותיו עליו אין להניחו שינגס לבית לאכל חמצו אף אם החמץ הוא של עכו"ם, ששים פראית עין שישפדו אותו שהוא מאכל חמץ לעבדו, כדמבאר בסימן תג, וכן פתב הגר"ז: (ז) מגד אברתם וש"א: (זכ) מגד אברתם: (ל) עלת-שבת וחקי-י"ט ומאמר פודקי, וכן הסכים הגר"א, דלא כחוק-יעקב: (לג) מגד אברתם וש"א: (לד) הגר"ז ומי-אדם וש"א: (לז) עלת-שבת ובאר-הגולה ומאמר-פודקי ופרי"מגדים, וכן כתב האליה רבה בשם רבנו יוחס: (ב) ב"ח:

